

Te gek om los te lopen Bergen op Zoom

Vrederust

Een bosrijke natuur zou helend zijn voor zenuwleiders, maar waar vind je die in Zeeland? Geïnspireerd door de heersende opvattingen over de verpleging van psychiatrische patiënten vond de Zeeuwse Vereniging tot Christelijke Verzorging van Krankzinnigen begin 20e eeuw dé geschikte plek voor een kliniek net buiten de provincie. Men bouwde het gesticht op een deel van Landgoed Buitenlust, hoog en droog op de Brabantse Wal. Vanaf het GGZ-terrein loop je direct de natuur in. Op het landgoed liggen enkele forten die deel uitmaken van de Brabantse Waterlinie. Je wandelt op de overwoekerde wallen van Fort Prinsen. Fort De Roovere is in stijl gerestaureerd en het resultaat is indrukwekkend. Na een ommetje langs de fortgracht bereik je niet veel later het hertenkamp en het lieflijke kerkje van Vrederust.

Routebeschrijving

1. Vanaf het parkeerterrein rechtsaf de Hoofdlaan op. Op rotonde linksaf, Hoofdlaan. Oude Molenbaan kruisen en rechtdoor. Op splitsing linksaf, Reigerlaan. Asphalt wordt klinkers. Je verlaat het terrein van GGZ-WNB. Even verder aan het eind van een gracht door een klaphek rechtsaf, graspad Landgoed Buitenlust van Brabants Landschap op (honden niet toegestaan, volg met hond de blauwe stippellijn op kaart).
2. Je gaat rechtdoor een trap op en volgt het pad naar rechts op de steilrand. Volg het pad naar links. Vlak voor een weide ga je rechtsaf omlaag. Aan waterkant linksaf, smal voetspoor langs water. Aan het eind door klaphek en linksaf, onverharde weg. De weg wordt hol en gaat iets omhoog. Na ruim 50 meter scherp rechtsaf, smal bospad dat weer terugloopt. Volg het pad naar links op steilrand. Aan het eind steil omlaag naar asfaltweg.
3. Op asfaltweg rechtsaf en gelijk linksaf, bospad. Volg het pad naar links langs betonnen paaltjes. Einde pad rechtsaf, halfverhard pad langs grote plas. Blijf het pad langs de plas volgen, ook als het naar links buigt. Op asfaltpad linksaf en even verder op driesprong rechtdoor. Je volgt de asfaltweg langs een slagboom en een parkeerterrein naar rechts.
4. Voorbij parkeerterrein rechtsaf, asfaltpad langs betonnen paaltjes. Volg het pad naar rechts en naar links. Op splitsing rechtsaf, schelpenpad. Aan het eind linksaf, schelpenpad. Je passeert een trimtoestel aan je rechterhand. Daarna op driesprong rechtsaf en het pad naar links volgen, langs volgend trimtoestel. Op volgende driesprong rechtdoor. Voor metalen hek linksaf en even verder rechtsaf graspad op.
5. Op driesprong met aan rechterhand een weiland ga je linksaf, graspad in bos. Einde pad rechtsaf, onverharde bosweg. Op driesprong rechts houden, onverharde weg (niet witrood volgen). Aan het eind een asfaltweg oversteken. Bij wandelknooppunt 01 linksaf. Gelijk rechtsaf door klaphek en rechte pad volgen, witrode markering. Voor een wal linksaf omhoog. Volg het pad met 180° bocht naar rechts omhoog.
6. Voorbij een bank linksaf, pad door vestingwal, trap af en brug over. Op knooppunt 69 rechtsaf richting 88. Eerste pad linksaf, bospad. Op driesprong rechts houden en aan het eind linksaf, pad op steilrand. Je komt uit bij een asfaltweg.

7. Vlak voor asfaltweg rechtsaf, smal pad langs weg. Ga rechtsaf langs een slagboom Landgoed Buitenlust op, boslaan. Op kruising rechtsaf, smal pad langs gracht. Steeds het pad langs de gracht aanhouden. Het pad buigt haaks naar links, van de gracht af. Einde pad rechtsaf, bospad. Op kruising met knooppunt 97 rechtdoor, bospad. Pad steeds rechtdoor volgen, zijpaden negeren. Op asfaltweg rechtdoor (Spechtenlaan).
8. Waar de asfaltweg naar rechts buigt ga je rechtdoor, klinkerweg langs hertenkamp. Einde pad rechtsaf, asfaltweg. Aan het eind linksaf, Vijverdonk. Op driesprong rechtsaf, Noachpad richting kerkje. Bij kerkje linksaf, tegelpad. Op kruising met asfaltweg rechtdoor, asfaltpad. Op driesprong rechtsaf en op kruising rechtdoor. Op vijfsprong rechtdoor richting gebouw met toren. Je loopt links langs dit gebouw en gaat op rotonde rechtdoor, Hoofdlaan. Even verder is het parkeerterrein aan de Hoofdlaan.

Praktische informatie

Start- en eindpunt

Parkeerterrein bij gebouw De Schelde aan Hoofdlaan in Bergen op Zoom

Openbaar vervoer

Vanaf station Bergen op Zoom bus 23 richting Noordgeest. Uitstappen bushalte Leemberg. Ca 1 km naar startpunt, zie kaart.

Eigen vervoer

Parkeren aan Hoofdlaan, bereikbaar via Randweg Noord en Moerstraatsebaan.

Lengte van de wandeling

6 km

Honden

Aangelijnd toegestaan; op klein stukje alternatief volgen

Eten en drinken

Geen

Fotograferen

Alle terreinen van de geselecteerde GGZ-klinieken zijn opengesteld voor wandelaars. De meeste klinieken zijn nog als zodanig in gebruik. Fotograferen op de GGZ-terreinen is niet toegestaan vanwege de privacy van de cliënten.

Achtergrondinformatie

Zeeuws gesticht op Brabantse grond

Het Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis Vrederust is in 1909 opgericht door de Vereniging tot Christelijke Verzorging van Krankzinnigen in Zeeland. De provincie Zeeland had behoefte aan een tehuis in een bosrijke omgeving, met schoon drinkwater. Een dergelijk plek was in de eigen provincie niet te vinden, dus kocht de vereniging een stuk van landgoed Buitenlust bij Bergen op Zoom. De inrichting werd geschikt gemaakt voor maximaal 800 patiënten. Langs de Hoofdlaan werden aan de linkerzijde zes paviljoens voor mannen en aan de rechterzijde zes paviljoens voor vrouwen gebouwd. Architect Berend Boeyinga ontwierp het hoofdgebouw en de uitbreidingen van Paviljoen 1 en 2 in Amsterdamse Schoolstijl. Het markante hoofdgebouw en Paviljoen 1, nu de Schorre, maken nog steeds deel uit van de inrichting.

Tot in de jaren zeventig is Vrederust een protestant Zeeuws bolwerk in het katholieke Brabant gebleven, maar bij gebrek aan Zeeuws personeel werden er steeds meer werknemers uit de buurt aangenomen. APZ Vrederust maakt nu deel uit van GGZ West-Noord-Brabant. Het terrein is aan het einde van de vorige eeuw gerenoveerd. Een deel is aangekocht door de Stichting Brabants Landschap.

Reinier Willem Kennedy

De Dordtse kunstenaar Reinier Kennedy bracht een groot deel van zijn leven door in Vrederust, vanaf zijn gedwongen opname in 1928 tot aan zijn dood in 1960. Hij was opgenomen vanwege agressief en psychotisch gedrag. Kennedy voelde zichzelf 'levend begraven' in het gesticht, waar hij overigens alle vrijheid kreeg om te tekenen en te schilderen. Hij legde zijn impressies van de dagelijkse leefomgeving op de mannenafdeling vast in talrijke schetsboeken. Overigens genoot hij in Vrederust een zekere mate van vrijheid. Hij mocht zelfstandig naar Bergen op Zoom wandelen voor de aanschaf van zijn schilderwaar. Hij produceerde talrijke tekeningen en schilderwerken van de flora en fauna in de omgeving. Omdat Kennedy op kosten van de gemeente werd verpleegd, kwam zijn nalatenschap geheel in eigendom van de gemeente Dordrecht.

Brabantse Wal

Vanuit de Zeeuwse polders kijk je uit op het markante plateau van Bergen op Zoom, beter bekend als De Brabantse Wal. Het is een uitgestrekt zandplateau van wel 20 meter boven zeeniveau. Vooral de steilrand op de grens van de hoge zandgronden en de zeeleipolders is karakteristiek. Deze steilrand tussen Ossendrecht en Halsteren is waarschijnlijk ontstaan als gevolg van erosie door de Schelde en de zee. De bosrijke Brabantse Wal is ook bekend als De Zoom.

Westbrabantse Waterlinie

De wandelroute voert langs de forten Prinssen en De Roovere. Beide forten maakten deel uit van de Westbrabantse Waterlinie tussen Bergen op Zoom en Steenberg. De waterlinie werd in 1628 op initiatief van de Staten van Zeeland en Holland aangelegd en is daarmee de oudste van Nederland. Het laagland ten westen en noorden van Halsteren kon bij dreiging vanaf de zee of uit het zuiden via een sluis in de Steenbergse Vliet onder water worden gezet. Fort de Roovere is een schans van aarde, gebouwd volgens het Oudnederlandse model. Het immense fort heeft net een opknopbeurt gehad, waarbij de wallen, grachten en loopgraven zichtbaar zijn gemaakt. De Roovere is met fort Pinssen verbonden door een aarden wal. Fort Pinssen is met bomen overwoekerd, maar de contouren zijn goed herkenbaar.

Antipsychiatrie

Het boek 'Wie is van hout' (1971) van Jan Foundraïne was het ijkpunt voor grote vernieuwingen in de psychiatrie. Foundraïne pleitte voor een meer humane behandeling. Het echte menselijke contact zou meer bereiken dan pillen of elektroshocks. Antipsychiatrie is de overkoepelende term voor deze tegenbeweging. Het was de start voor ambulante behandeling en voor vormen van beschermd wonen. Vooral psychiater Kees Trimbos speelde een belangrijke rol in het openbreken van de gestichtspsychiatrie. Ook in de beeldvorming is er sindsdien veel veranderd, bijvoorbeeld door campagnes als 'Ooit 'n normaal mens ontmoet? en...', beviel 't?' naar een tekst van Simon Carmiggelt uit 1974. Patiënten en ex-patiënten verenigden zich in de Gekkenbeweging (later de Cliëntenbond), met als doel: belangenbehartiging en onderlinge ondersteuning tegen de gevestigde psychiatrische orde in. In 1973 verscheen het eerste nummer van de Gekkenkrant, met onder meer Geert Mak als redactiemedewerker.

Te gek om los te lopen

Deze wandeling maakt deel uit van de serie wandelroutes 'Te gek om los te lopen'. De wandelroutes leiden u over het terrein van psychiatrische ziekenhuizen en door de wijde omgeving. U vindt de routes verspreid over het land. Alle routes en teksten zijn samengesteld door Ruurd van der Loo en Rutger Burgers. Deze wandelgids is verschenen bij uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig.

www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts
€ 13,50